

به وقت تفکر

در خانه همگام با مدرسه

درس نامه

مطالعات اجتماعی پنجم دبستان

فصل ۵ (ایران بعد از اسلام)

درس ۱۹ (ایرانیان مسلمان حکومت تشکیل می دهند)

دبستان پسرانه دکتر قریب منطقه ۱۸ آموزش و پرورش تهران

سال تحصیلی : ۹۸-۹۹

- ۱- در سال گذشته خواندید که با ورود عرب های مسلمان به ایران، حکومت ساسانیان منقرض شد.
  - ۲- مردم ایران از حکومت ساسانیان ناراضی بودند.
  - ۳- با شنیدن پیام های دین اسلام به تدریج مسلمان شدند.
  - ۴- با ورود اسلام به سرزمین ایران، دوره ی جدیدی از تاریخ ایران آغاز شد.
  - ۵- و ایران جزء سرزمین های اسلامی قرار گرفت.
  - ۶- تشکیل حکومت بنی عباسی
- همانطور که در درس ۱۸ خواندید، خلفای بنی امیه قوانین و عدالت اسلامی را رعایت نمی کردند؛ امامان را به شهادت می رساندند و نژاد عرب را از بقیه نژادها برتر می دانستند. یکی از گروه های ناراضی، خاندان بنی عباس بود.
- ۷- بنی عباس با تبلیغات زیاد، طرف دارانی در میان ایرانیان پیدا کرده بود.
  - ۸- خاندان بنی عباس، می گفتند که می خواهند با ظلم و ستم مبارزه کنند و انتقام خون امام حسین (ع) و یارانش را بگیرند.
  - ۹- ابومسلم خراسانی
- یکی از ایرانیانی بود که فرماندهی گروه های ناراضی را برعهده داشت. او در چند جنگ، سپاهیان بنی امیه را شکست داد و به این ترتیب خاندان بنی عباس به حکومت رسیدند. به پیروان ابومسلم، سپاه جامگان می گفتند؛ زیرا اغلب لباس سیاه می پوشیدند.
- ۱۰- پس از مدتی ، خاندان بنی عباس هم ستمگری را آغاز کردند. آن ها نیز به دستورات اسلام توجهی نداشتند و امامان شیعه و پیروان آنها را مورد اذیت و آزار قرار می دادند.
  - ۱۱- امام موسی کاظم (ع) و امام جواد(محمدتقی)(ع) به دست بنی عباس به شهادت رسیدند. مرقد مطهر این دو امام بزرگوار در شهر کاظمین، در کشور عراق می باشد.

۱۲- مرکز اصلی حکومت بنی عباس در بغداد (عراق کنونی) بود و خلفای عباسی بر بیشتر سرزمین های اسلامی، از جمله ایران، حکومت می کردند.

۱۳- خاندان بنی عباس، شیوه ی درست کشور داری را نمی دانستند، به همین دلیل، اغلب وزیران خود را از میان ایرانیان انتخاب می کردند تا بتوانند بر قلمرو پهناورشان حکومت کنند.

۱۴- از اوایل قرن سوم هجری، ایرانیان به تدریج در بخش های مختلف ایران، حکومت هایی تشکیل دادند. البته این حکومت ها در قلمرو خلافت عباسیان قرار داشتند.

۱۵ - حکومت های ایران در دوره ی خلافت عباسیان

الف) طاهریان:

نخستین حکومت ایرانی تبار و مستقل ایران بعد از حمله ی اعراب بودند. آنان از تبار دهقانان خراسان بودند. آنان به کشاورزی و عمران و آبادی اهمیت می دادند. پایتخت طاهریان شهر نیشابور بود.

ب) صفاریان:

دودمانی ایرانی بودند. بر بخش هایی از ایران، تاجیکستان و پاکستان کنونی حکومت می کردند. پایتخت آن ها شهر زرنج بود. مجسمه ی یعقوب لیث صفاری (حاکم صفاریان) در شهر زابل قرار داشت.

پ) سامانیان:

پایتخت آن ها شهر بخارا بود. مقبره ی امیراسماعیل سامانی (حاکم سامانیان) در شهر بخارا در کشور ازبکستان است.

ت) آل بویه:

به عمران و آبادی خیلی علاقه داشتند. به آموزش طب اهمیت فراوانی می دادند. پایتخت آنها شهر های اصفهان و ری بوده است. بند امیر در فارس به دستور عضدالدوله (حاکم آل بویه) ساخته شد.

ث) علویان:

انسان های پرهیزگاری بودند، از این جهت مورد احترام مردم بودند. پایتخت آن ها آمل و پایتخت تغییر یافته ساری و استرآباد بوده است.

گنبد چمستان یکی از زیباترین و بزرگ ترین بناهای تاریخی از آثار دوره ی علویان می باشد که در مازندران، ساری قرار دارد.

۱۶- بعضی از این حکومت ها با خلفای عباسی رابطه ای دوستانه داشتند و بعضی بر علیه خلفا بر می خاستند.

۱۷- آل بویه دشمن خلیفه ی عباسی بودند. یکی از فرمانروایان آل بویه توانست بغداد را فتح کند و خلیفه ی عباسی را به زندان بیندازد.

۱۸- علویان و آل بویه پیرو مذهب شیعه بودند.

۱۹- فرهنگ و هنر در دوره ی حکومت های ایرانی

برخی از حکومت های ایرانی مانند سامانیان و صفاریان، به زبان فارسی اهمیت زیادی می دادند و شاعران و دانشمندان را تشویق می کردند.

۲۰- رودکی شاعر معروف دوره ی سامانیان بود.

۲۱- فرمان روایان آل بویه و طاهریان به عمران و آبادی علاقه ی زیادی داشتند و از کشاورزان حمایت می کردند. فرمان روایان آل بویه بیمارستان مهمی در بغداد تاسیس کردند و به آموزش علم طب پرداختند.

۲۲- ابوعلی سینا دانشمند بزرگ ایرانی، وزیر یکی از شاهزادگان آل بویه بود. در زمان آل بویه مراکز علمی شیعه گسترش یافت.

فعالیت ص ۱۰۱ کتاب

جواب سوال ۱:

بنی عباس با تبلیغات زیاد، طرف دارانی در میان ایرانیان پیدا کرده بودند آن ها می خواستند با ظلم و ستم مبارزه کنند و انتقام خون امام حسین (ع) و یارانش را بگیرند.

جواب سوال ۱، قسمت دوم:

پس از مدتی، خاندان بنی عباس هم ستمگری را آغاز کردند. آن ها نیز به دستورات اسلام توجهی نداشتند. در این دوره نیز، امامان شیعه و پیروان آن ها مورد آزار و اذیت قرار می گرفتند. به همین علت، مردم ناراضی شدند.

جواب سوال ۲:

زیرا برخی از حکومت های ایرانی مانند سامانیان و صفاریان، به زبان فارسی اهمیت زیادی می دادند و شاعران و نویسندگان را تشویق می کردند.

خط زمان :

